

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20.018
2.500 EA Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
	FEZ/SEA/2001/5093		9 februari 2002
Onderwerp	Doorkiesnummer		
Onderwijsuitgaven tijdens Paars I en Paars II			

In het verlengde van mijn brief van 29 november 2001, FEZ/SEA/2001/48465 in verband met een vraag van de heer Eurlings over de onderwijsuitgaven de afgelopen periode heb ik u een analyse toegezegd van de ontwikkeling van de onderwijsuitgaven tijdens Paars I en Paars II. Deze toezegging kom ik in deze brief na.

Twee benaderingen

Voor de analyse van de onderwijsuitgaven tijdens Paars I en Paars II is het van belang te onderkennen dat twee benaderingen mogelijk zijn:

- analyseren van de ontwikkeling van de reële uitgaven;
- analyseren van de ontwikkeling van het onderwijsvolume.

Ad a. analyse van reële uitgaven

Bij een analyse van de ontwikkeling van reële uitgaven worden uitgaven gecorrigeerd met een algemene indicator voor de opgetreden loon- en prijsstijgingen, namelijk de prijsindex van het Bruto Binnenlands Product.

De analyse in de Miljoenennota 2002 (tabel 3.3.1., blz. 75) van de ontwikkelingen tijdens Paars I en Paars II van de collectieve uitgaven is op deze wijze opgezet. Op deze wijze is een vergelijking van de beleidsterreinen in de tijd mogelijk.

Anderzijds zijn in deze benadering de middelen voor

bijvoorbeeld extra verbetering van de arbeidsvoorwaarden in de collectieve sector niet afzonderlijk zichtbaar. Want deze post vormt in deze benadering onderdeel van de reële uitgaven.

Ad b. analyse van het onderwijsvolume

Bij een analyse van de ontwikkeling van het onderwijsvolume worden de onderwijsuitgaven gecorrigeerd voor de in de sector onderwijs zelf opgetreden loon- en prijsstijgingen.

In deze benadering wordt het deel van de 'Van Rijn middelen' dat wordt besteed aan de verbetering van de arbeidsvoorwaarden zichtbaar in de prijsontwikkeling van de onderwijsuitgaven - dus niet als onderdeel van de volumeontwikkeling-.

Het belang van afzonderlijk zichtbaar maken van de arbeidsvoorwaardenmiddelen hangt samen met het gegeven dat deze middelen medebepalend zijn voor de aantrekkelijkheid, de wervingskracht van het onderwijs. In het licht van de grote vervangingsvraag in de nabije toekomst en van het gegeven dat aantrekken van voldoende, kwalitatief hoogwaardig onderwijspersoneel steeds meer kost gezien de ontwikkeling van de arbeidsvoorwaarden in met het onderwijs concurrerende sectoren, zijn goede arbeidsvoorwaarden immers van cruciaal belang.

De opzet van zowel de reële als de volumebenadering brengt overigens met zich mee dat een aantal extensiveringen tijdens Paars I en een aantal intensiveringen tijdens Paars II buiten beeld blijven. Dit wordt in de bijlage bij deze brief bij punt a toegelicht.

Ten slotte ligt aan de uitkomsten van de analyses mede een statistische factor ten grondslag. Dit punt wordt in de bijlage bij deze brief bij punt b toegelicht.

Uitkomsten van de analyses

De in de Miljoenennota 2002 (tabel 3.3.1., blz. 75) gepresenteerde cijfers over onder meer de gemiddelde reële groei per jaar tijdens Paars I en Paars II van de onderwijsuitgaven zijn inmiddels geactualiseerd en aangevuld met cijfers over de gemiddelde groei per jaar van het onderwijsvolume. Dit geeft het volgende overzicht:

	Paars I	Paars II
gemiddelde groei reële onderwijsuitgaven	2,25%	4,00%
gemiddelde groei onderwijsvolume	3,25%	3,25%

Bovenstaande uitkomsten kunnen als volgt worden geïnterpreteerd.

De relatief sterke groei van het onderwijsvolume tijdens Paars I (namelijk 1% hoger dan de reële groei van de onderwijsuitgaven tijdens Paars I) hangt samen met de om bovenbedoelde statistische reden zeer lage prijsstijging van de onderwijsuitgaven tijdens Paars I. Zoals aangegeven wordt dit in de bijlage bij deze brief bij punt b toegelicht.

Deze statistische kwestie speelt niet mee in de cijfers met betrekking tot de gemiddelde reële groei van de onderwijsuitgaven. De reële groei is tijdens Paars II dan ook fors hoger dan tijdens Paars I (4% vs. 2,25%).

Onder bovenstaand voorbehoud betekent de combinatie van een hogere groei tijdens Paars II van de reële onderwijsuitgaven dan tijdens Paars I en een gelijke groei tijdens Paars I en Paars II van het onderwijsvolume dat de extra reële groei van de onderwijsuitgaven tijdens Paars II niet tot uitdrukking is gekomen in extra onderwijsvolume. Derhalve bestaat de extra reële groei tijdens Paars II vergeleken met Paars I in belangrijke mate uit de 'Van Rijn middelen' die zijn besteed aan de verbetering van de arbeidsvoorwaarden.

In de bijlage bij deze brief is bij punt b berekend dat € 0,65 mrd van de 'Van Rijn middelen' is besteed aan verbetering van de arbeidsvoorwaarden.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(drs. L.M.L.H.A. Hermans)

BIJLAGE BIJ BRIEF FEZ/SEA/2001/50932

a aansluiting van de reële en de volumebenadering aan de OCenW-begroting

Zoals in de brief beschreven brengt de opzet van zowel de reële als de volumebenadering met zich mee dat een aantal extensiveringen tijdens Paars I en een aantal intensiveringen tijdens Paars II buiten beeld blijven. Het gaat om:

- de aanpassingen studiefinanciering en collegegeld tijdens Paars I;
- de intensivering tegemoetkoming studiekosten en de uitgaven voor huisvesting van het primair en het voortgezet onderwijs die ten laste van het Gemeentefonds-acres moeten worden gedekt tijdens Paars II;
- de intensiveringen van de fiscale faciliteiten voor duaal en wederkerend leren.

De reden hiervan is dat de voor beide benaderingen gehanteerde cijfers bruto uitgaven zijn, exclusief studiefinanciering en de tegemoetkoming studiekosten -en eveneens exclusief de Open Universiteit, de volwasseneneducatie, studiebegeleidingsdiensten en onderzoek via NWO, TNO en KNAW-. Anderzijds zijn de gehanteerde cijfers inclusief landbouwonderwijs, huisvesting primair en voortgezet onderwijs ten laste van het Gemeentefonds en de bijdragen ten laste van het Fonds Economische Structuurversterking.

Ten slotte komt de incidentele looncomponent tot uitdrukking in deze cijfers -dus niet in cijfers over het prijsverloop van de onderwijsuitgaven-.

b prijsverloop onderwijsuitgaven

Paars I Paars II

Prijsstijging onderwijsuitgaven	2,3%	17,6%
Prijsstijging Bruto Binnenlands Product	6,9%	14,5%

De geringe prijsstijging van de onderwijsuitgaven tijdens Paars I hangt samen met het gegeven dat voor 1996 sprake is van een prijsdaling van de publieke onderwijsuitgaven met 0,5% en voor 1997 met 1,2% als gevolg van een verlaging van werkgeverslasten in verband met de invoering van het ABP-complex.

In 1996 en 1997 zijn aan de OCenW-begroting wel budgetten toegevoegd in verband met loon- en prijsstijgingen.

Het deel van de 'Van Rijn middelen' dat is bestemd voor de verbetering van de arbeidsvoorwaarden tijdens Paars II komt in feite tot uitdrukking in de fors hogere prijsstijging van de publieke onderwijsuitgaven ten opzichte van de prijsstijging van het Bruto Binnenlands Product (17,6% vs. 14,5%, ofwel € 0,65 mrd).

In totaal is voor 2002 ca. € 0,8 mrd uitgetrokken voor 'Van Rijn'.